

Náša cesarica †

Geneva, 10. septembra (3. uri 40 min. pop.) Cesarica avstrijska zapustila je ob 12. uri 40 min. popoldne hotel «Beaurivage» in je šla proti pristanišču na parnik. Med potom plnil je nekdo na cesarico in jo sunil z bodalom. Cesarica padla je na tla, vendar se je zopet vzdignila in dospela na parnik, kjer je kmalu potem padla v nezavest. Kapitan ni pustil, da bi parnik odplul, vendar je pozneje vsled prošnje cesaričinega spremstva dal znamenje za odhod. Kmalu po odhodu ustavil se je parnik in se je povrnil v pristanišče. Cesarica se ni več zavedla in nesli so jo nazaj v hotel «Beaurivage». Obleka Nj. Veličanstva kazala je krvave madeže. — Zločinca so prijeli. Hitro so poslali po duhovnika in po zdravnika. Toda zdravnika nista mogla zabraniti smrti. Nj. Veličanstvo cesarica Elizabeta umrla je nekaj trenutkov potem, ko se je povrnila v hotel «Beaurivage».

Morilec cesarice Elizabete je neki v Parizu rojeni laški anarhist, imenovan Luccheni.

Dunaj, 10. septembra. Prvo poročilo, ki je prišlo na Dunaj o nesreči, je poslala dvorna dama cesarice, grofica Sztaray. Brzjavka je bila naslovljena na generalnega adjutanta grofa Paarja. Grof Paar, ki je imel opraviti s pripravami za cesarjevo potovanje k manevrom na gorenje Ogersko, je dal takoj napreči in se je peljal v Schönbrunn k cesarju, katerega je to poročilo globoko pretreslo. Kmalu potem sta prišla k cesarju tudi ministra Goluchowsky in Thun, katera sta bila obveščena po švicarski vladi. Po vsprejemu obeh ministrov ni cesar danes z nikomur več govoril. — Ko je cesar zvedel za grozno novico, je padel na stol ter zaklical: «Torej tudi najhujše me je moralo zadeti!»

Životopis.

Cesarica Elizabeta je bila rojena 23. decembra 1837 kot hči Maksa, vojvode bavarskega. V Lšlu se je naš cesar seznanil z njo in dva dni pozneje se je tudi poročil. To se je zgodilo 18. avgusta 1853. Istega dne je šla cela vojvodska obitelj v Lšlu v cerkev k sv. maši. Tudi mladi cesar je bil navzoč. Ko je maša minola in je duhovnik se namenil od altarja, pristopi cesar s princezino Elizabeto prednj ter ga prosi blagoslova rekoč: «Gospod župnik, blagoslovite naju, to je moja zaročenka!» Poroka pa se je izvršila dne 24. aprila 1854. Že dne 20. aprila 1854 zapustila je nevesta glavno mesto Bavarske, Monakovo. Solznimi očmi se je poslavljal

od svojih, tudi najzadnjemu strežaju podala je roko za slovo. Po ulicah se je vse kar trlo, od vseh krajev privrelo je ljudstvo pogledat princesinjo, ki se je odpravljala na Dunaj na prestol avstrijski. Akoravno je bila se mlada, bila je že postala mili angelj revežem; ni čudo torej, da so stopale solze v oči onim, katerim je bila mlada pomočnica.

Vsa mesta, vse vasi ob reki Donavi, po kateri se je vozila nevesta, bile so okrašene. Dunajčani so okitili mesto kakor nikdar poprej, ker so vedeli, kako dobra cesarica se bliža.

Dne 23. aprila je prišla na Dunaj. Veselo so pozdravljali zvonovi mlado nevesto. Po slavnih mestnih in po skromnih vaških cerkvah je donela hvala Bogu in so se opravljale vroče molitve vernih podložnikov, ki so prosili blagoslova Najvišjega za presvitlega vladarja in njegovo družico. Dne 25. aprila 1854 ob šestih zvečer zbrali so se vsi dostojanstveniki v cerkvi Avgušincev na Dunaju, kjer se je poročil cesar. Cela Avstrija je slavila ta dan. Svečanosti so trpele do 30. aprila.

Cesarica je pokazala koj prvi dan na Avstrijskem prestolu blago svoje srce, podarila je 50.000 gld. za uboge.

Leta 1867. od 8. do 23. junija je bila s soprogom vred venčana za kraljico ogrsko.

Leta 1879. je praznovala cesarska dvojica petindvajsetletnico svoje poroke. Avstrijski narodi so tekmovali medsebojno, da bi pokazali cesarski dvojici svojo udanost.

Mej raznimi nesrečami, ki so jo zadele, je bila pač najstrašnejša smrt njenega sina prestolonaslednika nadvojvode Rudolfa.

Cesarica je jako rada potovala.

Bila je blaga žena in posebna podpora revežem. Avstrijski narodi žaljujejo za njo kakor za svojo materjo.

Njeno blago srce.

Veliko dogodkov se pripoveduje o pokojni cesarici, ki dokazujejo, kako dobro in blago srce je imela, kako postrežljiva in priprosta je bila, kako ljubeznivo in prijazno je znala občeovati tudi z vsakim navadnim človekom.

Ko je hodila nekega dne, kakor navadno brez spremstva po krasnih nasadih v miramarskem parku blizu Trsta, je začelo nena doma deževati in kmalu je lil dež, kakor iz skafa. Cesarica je bila slednjič prisiljena, da si poišče strehe v neki votlini v parku, in v isto votlino je pribežala malo preje majhna šolarica da se ubrani dežju. Ko zapazi otrok, da se bliža neka imenitna gospa, se hoče s početka skriti, ko jo pa visoka dama prijazno nagovori in se napram nji tako ljubeznivo

obnaša, postane kmalu zaupljivejša in se jame pogumno z njo razgovarjati. Cesarica je kmalu zvedela vse razmere svoje mlade tovarišice. Ko pa dež le ni prejenjal, je menila mala deklica, da bi bilo le bolje, ko bi odšla domu, ker starši bi bili sicer za njo v prevelikih skrbih. «Prav imaš, dete moje, starišem se ne sme delati nikoli skrbi, in ker si tako pridna, te bodem jaz sama spremlila s svojim dežnikom do doma.» Tako je dejala cesarica in spremlila otroka v nalivu prav do kolodvora, v čegar bližini je otrok stanoval. Tu se poslovila cesarica od svoje mlade varovanke ter ji dala svoj dežnik z besedami: «Tako, in tu ga vzemi, da imaš za vsak slučaj dežnik, ker ne dobi se vselej ljudij, ki bi koga spremljali domu.» Presrečna hiti deklica domu, kjer pripoveduje dogodek, in ko so hiteli starši na kolodvor, da bi se zahvalili dobri gospej, je že ni bilo več tukaj, toda železnični služabniki so vedeli povedati, kdo je to bil — namreč cesarica. Njen dežnik pa hrani družina kot svetinjo.

V Amsterdamu sta čakala pri zdravniku Metzgerju poleg družih bolnikov tudi dve gospe, jedna slabo, druga pa sicer preprosto, ali vendar elegantno opravljena. Prva se obrne k sosedu in reče: «Joj, to čakanje je grozno; ali imate vi morda kakega otroka doma?» — «Ne.» — «In ko pridete domu, ali morate še sobe pospravljati?» — «Tega meni ni treba, moji ljudje vse to uredijo.» — «Kuhate pa vendar sami?» — «Tudi ne, kosim v gostilni.» — «No, če pa nimate prav nobenega dela, bi me pa pač mogli pustiti naprej in počakati, da jaz prej opravim.» — «Prav rada,» je rekla gospa, ki ni bila nihče drugi ko cesarica Elizabeta avstrijska.

Ko se je cesarica nekoč sprehajala v angleškem kopališču Cromer ob obrežju, se je nakrat nabralo silno ljudstva. Vprašala je, kaj to pomeni, in zvedela, da je delavec Walter Moules pri kopanju utonil. Cesarica je odhitela takoj na njegov dom ter dobila tam njegovo ženo, ki je, nič hudega sluteč, delila otrokom kruha. Stopila je k nji in rekla: «Ljuba moja, zadela vas je nesreča, katero bode morda lažje čuli iz ust avstr. cesarice, nego da bi vam to sporočil surovo kak sosed: vaš mož je utonil! molite za njegovo dušo in skrbite za svoje otroke.» Cesarica se je takoj odstranila, ker že so nesli mrtvo truplo v hišo. Zvečer pa je prinesel njen dvorni sluga udovi listino s 400 funti sterlingov.

Ko se je nekoč vozila cesarica s parnikom Greif, je ta udaril po noči v majhno laško ladjo. Pri tem je padel v morje pomorščak Arnold Fattorini in utonil. Cesarico

Listek.

Maron, mladi spoznovalec z Libanona.

(Povest. — Prevel A. J.)
(Konec.)

7. Nepričakovana rešitev.

Maron moli v smrtnem strahu in zapre oči. Druzi pa vpijejo nanj, naj hitro pristopi k turški veri, drugače takoj usmrtijo mater, sestro in njega. Pa v tem groznem trenutku se naenkrat zasliši iz daljave klic: «Stojte! Stojte!» — Druzi začudeni pogledajo, odkod bi prihajal ta klic. Tudi Maron odpre upaje oči. Od mesteca prijezdi krdelec oboroženih Druzov, njim na čelu kneginja z vihrajočim pajčolanom. Kneginja je opazovala iz svoje palače, kako so Turki obkolili in izropali kristjane, in je mislila, da jih bodo zato tudi varovali. A videti mora, kako Turki izroče Maronite divjim Druzom, ki z groznim krikom planejo na uboge ubežnike. Meči in bodala se lesketajo v solncu in jok in stok umirajočih napolnjuje daleč okrog okolico. Pri tem prizoru se omehči kneginji srce in notranji glas ji pravi: «Naglo na morišče, da rešiš tiste, ki so tebe rešili! Hiti, drugače prideš prepozno!»

Družinja zdaj takoj skliče svoje služab-

nike in jim zapove, se oborožiti in konje osedlati. Ko se to zgodi, skoči na konja in jezdi svojim služabnikom na čelu. In vsi so že od daleč na ves glas vpili in klicali morečim Druzom, naj počakajo. In res, prišla je še ravno o pravem času, da reši udovo in otroke.

Krvoželjni Druzi ostrmijo pri nepričakovanem prihodu nepoznanih jezdecov in izpustijo svoje žrtve ter pričakujejo, kaj se bode zdaj zgodilo, ko pridirjajo do njih kneginja in njeni služabniki na sopihajočih konjih. In v bližini se enkrat glasno zakliče bojevnikom svojega rodu: «Ne dotaknite se kristjanov, ki še živijo, drugače bode občutili mojo jezo!»

Druzi ubogajo in se spoštljivo umaknejo pred svojo kneginjo, ki se obrne proti njim rekoč: «Ali se ne sramujete moriti slabih žen in otrok?»

«Kneginja,» odgovori star Druz, «nam se je tako zapovedalo.»

«Kdo vam je to zapovedal?» naglo vpraša kneginja.

«Turški paša,» se je glasil odgovor.

«Sramota! sramota je to izdajstvo za Turke, ki so kristjanom obljubili, da jih bodo varovali! Zdaj pa so jih sramotno izdali!» Tako govori plemenita kneginja v opravičeni jezi. Na to nadaljuje: «V imenu svojega moža,

vašega kneza, vam strogo prepovem, tem preostalim ženam in mladenčem kaj žalega storiti. Ti so mi rešili življenje, zato je vaša dolžnost, da tudi njim ohranite življenje. Ti so pod mojim varstvom.»

Druzi si ne upajo ugovarjati ter se umaknejo, da popolnoma oplenijo in oropajo mrliča. Kneginja pa zapove služabnikom s svojih konjev stopiti in udovo in njene otroke na konje posaditi ter pripeljati v svojo palačo. Ko Maron spozna, da so res vsi rešeni in se jim ni treba ničesar več bati, pade poleg svoje stare matere na kolena, jo prime za roko in jo poljubi govoreč:

«Mati! mati! Hvala Bogu, da si rešena!»

Tudi Judita in Ali sta bila globoko ganjena ter sta hvalila Boga za nepričakovano rešitev. Udova pa objame svojega sina in jokaje se od veselja reče:

«Maron, moj ljubi sin, jaz Boga bolj hvalim za tvojo srčnost v tej največji skušnjavi, ko bi bil moral gledati našo smrt, kakor za našo rešitev.»

Zdaj prijezdi kneginja čisto blizu naših ubežnikov in reče sočutno: «Ne bojte se, temveč sledite mojim služabnikom, ki vas bodo pripeljali v mojo hišo. Tam ste popolnoma varni.»

Udova se prisrčno zahvali plemeniti kneginji. Nato vstane z Maronovo pomočjo,

je to močno pretreslo in dala je njegovim starišem izdatno podporo. Pozneje jim je dala cesarica za Božič 4000 gld. iz privatnega premoženja. Šest laških pomorščakov, ki so se pri tisti nezgodi rešili, je dobilo po 300 gld., pozneje pa vsak še ravno toliko.

Iz življenja.

Cesarica Elizabeta je jako rada bivala v Gödöllő na Ogrskem. Ko je bila še nadvojvodinja Marija Valerija majhna, izvršil se je tamkaj zanimiv dogodek. Cesarica Elizabeta se je peljala s hčerjo nadvojvodinjo in s škofom dr. Hijačintom Ronayem, ki je bil odgojitelj mlade nadvojvodinje, v grajščino Foth, da bi obiskala tam obitelj grofa Šandorja Karolyja. Škof dr. Ronay je odšel v cerkev ter se tako zatopil v opazovanje krasne cerkve, da je medtem pozabil na južino, ki se je pripravila v grajščini. Cesarica je radi tega velela služabniku grofa Karolyja, naj gre po dr. Ronaya, a pozabila je dostaviti, kdo da je dr. Ronay in kje da je sedaj. Služabnik je sicer šel k dr. Ronayu, toda ne k pravemu. V Fothu je namreč bil zdravnik, ki se je tudi pisal dr. Ronay. K temu se je napotil služabnik. O kakem škofu dr. Ronayu se mu še sanjalo ni. Zdravnik dr. Ronay se je sicer začudil nad nepričakovanim povabilom, vendar se je oblekel v frak in klak ter šel s služabnikom v grajščino pred cesarico. Ko je prišel v grajščino, se cesarica in nadvojvodinja čudita tujemu gosposdu, ki pride nepozvan k južini. Zdravnik je bil v zadregi, ter začel jeclaje izgovarjati svoje ime, da bi se predstavil. Ko je cesarica slišala njegovo ime dr. Ronay, bilo ji je nenkrat vse jasno. Vedela je sedaj, da se je zmotil služabnik. Veselila se je zanimivega slučaja ter dobre volje povabila tudi zdravnika dr. Ronaya k južini.

Zdravje.

Naša cesarica ni bila ravno trdnega zdravja. L. 1860 je zbolela na hudi pljučnici. Slavni profesor Škoda je rekel, da je bolezen zelo nevarna in da jo more rešiti le še mili zrak južnega podnebja. Šla je torej na otok Cipern ter ostala tam več časa. Pozneje je popolnoma okrevala.

A odkar ji je umrl njen ljubljeneec, prestolonaslednik Rudolf, začela je zopet bolehati in nikdar več ni prav ozdravela. Hodila je vedno po kopališčih in zdraviliščih. Lansko leto na vernih duš dan je opravila še molitve pri Rudolfovi krsti v kapucinski cerkvi. Potem je šla v Pariz, kjer je ostala več dni radi bolečine na nogi. Na to je obiskovala razna evropska kopališča, a bolezen le ni

zginila. Dne 2. julija letošnjega leta se je prvokrat poročalo, da je bolezen cesaričina nevarna. Mučilo jo je vnetje živcev in slabokrvnost in več tednov ni mogla spati. Razdraženost živcev, združena z otožnimi mislimi, skrbmi, strahom in nespanjem je cesarico silno mučila. Trpela je telesno in duševno. Zadovoljila se je pogosto s čašo mleka, ker močnejše hrane ni mogla prenašati. — V Lajncu blizu Dunaja, kjer je bivala meseca julija, so ji napravili v parku na vsakih 100 korakov klopi, da je mogla vsak čas lahko počivati. Koncem julija je šla cesarica na nasvet zdravnikov v kopališče Nauheim na Nemškem. Tam se je toliko popravila, da je mogla čez šest tednov odpotovati v Švico v Caux ob genevskem jezeru, kjer je navadno bivala vsako leto po nekoliko tednov. Mesto zdravja je našla tam svojo smrt.

Umor.

Da bi si utrdila oslabele zdravje, izbrala si je cesarica pred kratkim genevsko jezero, katero se ji je že v prejšnjih letih zelo omililo. Stanovala je v kraju Caux, odkoder je večkrat obiskala lepo mesto Genevo. Tudi zadnji petek je prišla v to mesto s svojim spremstvom. V soboto se je nameravala vrniti zopet v Caux. Večina spremstva se je odpeljala z železnico, cesarica pa se je z jedno dvorno gospo napotila k obrežju genevskega jezera, da se odpelja s parnikom. Bilo je v soboto popoldne ob pol 2. uri. Cesarica je šla proti jezeru z dvorno gospo grofico Sztaray. Zločinec, katerega je spremljal star, sivobradat mož, se je bližal od nasprotni strani. Ko pride tik cesarice, zdelo se je, kakor da bi se spodtaknil in mislil pasti. Zraven je z roko mahnil proti cesarici. Spremljevalka grofica Sztaray je menila, da je mahnil z roko le po zraku, kakor se to navadno stori, kadar kdo misli pasti. Ko se je zločinec vzravnil, je zbežal.

Cesarica je omahnila nazaj ter se zgrudila na zemljo. Grofica Sztaray jo je hitro vzdignila ter vprašala: »Veličanstvo, ali Vam je slabo?« Cesarica je odgovorila: »Ne vem.« — »Prestrašili se ste«, izpregovori zopet grofica ter dostavi: »Ali čutite kake bolečine?« Cesarica: »Ne morem povedati; zdi se mi, da me na prsih nekaj boli.«

Šle sta naprej proti jezeru. Grofica reče: »Veličanstvo, izvolite se opreti na mojo roko!« Cesarica odgovori: »Hvala, ne bom!« Šli sta dalje ter prišli na krov parnika, s katerim sta se mislili odpeljati v Caux.

Ko sta bili že na parniku, vpraša cesarica grofico: »Ali sem zelo blede!« — »Da,

Veličanstvo, ste se pač vznemirili!« V tem trenutku zopet omahne in se zgrudi na tla. Izgubila je zavest.

Grofica in druge gospe so si prizadevale spraviti cesarico zopet k zavesti. Spremljevalka grofica Sztaray je mislila, da je cesarico le napala živčevna slabost, a da bo kmalu boljše. Na kak zločin si niti ni upala misliti, kajti v roki moža, ki je mahnil proti cesarici, ni zapazila nobenega orožja. In res se je cesarica kmalu zavedla, vstala ter vprašala: »Kaj pa se je pravzaprav zgodilo.« To so bile zadnje besede cesaričine. V istem hipu je zopet omahnila ter izgubila zavest. Začela je težko dihati. In dihanje se je kmalu spremenilo v ono rohljenje, kakor je opazujemo pri umirajočih. Navzoče gospe še so le sedaj zagledale krvni madež na cesaričini obleki. Parnik se je vrnil in se zopet usidral v pristanišču. Cesarico so prenesli na nosilnici v hotel Beaurivage. Zdravnik dr. Golay in jeden duhovnik, ki je bil slučajno v istem času na parniku, bila sta takoj na mestu. Ko je duhovnik izvršil svoje sveto opravilo, poskusil je zdravnik z umetnim dihanjem in drgnjenjem. Toda bilo je vse zaman. Cesarica je že bila izdahnila svojo blago dušo.

Ko je zdravnik naznanil, da je cesarica že mrtva, so vsi navzoči poklekili in molili. Bilo je okoli 3. ure v soboto popoldne.

Morilec.

Ko je morilec izvršil napad, je zbežal po cesti Rue des Alpes ter hotel priti na veliki trg des Alpes, kjer bi se mogel skriti. Toda vjela sta ga dva kočijaža, ki sta stala na jezerskem obrežju ter bila pričci zločina; izročila sta ga takoj nekemu mornarju in orožniku Kaizerju, ki sta ga odvedla v bližnjo policijsko stražnico. Morilec ni kazal nobenega nemira in nobene vznemirjenosti, nasprotno prepeval še je spotoma ter zadovoljno dejal: »Gotovo sem dobro zadel, upam, da sem jo umoril.«

Morilec se imenuje, kolikor se je doslej dalo dognati, Luccheni in je Italijan, rojen v Borgo. Izpovedal je, da je prišel v Genevo z namenom, da umori kako visoko osebo. Zlasti je mislil na vojvodo Orleanskega, a ni našel priložnosti. Ker je slučajno zvedel, da je cesarica Elizabeta v Genevi, sklenil je njo umoriti. Peklenska nakana se mu je posrečila. Kot orožje je rabil trioglato pilo z lesenim držajem.

Morilec je srednje postave; krepkega in gibkega trupla, zarujavelega lica. Ima majhne rujave brke. Pogled njegov je zloben in temen. Izgleda kakor rojen hudodelec. Oblečen je kakor laski delavci: ima modro srajco,

da bi šla v mesto nazaj. A bila je preslaba, tako da so jo morali služabniki nesti. Ko Maron srčno stopa za svojo materjo skoz trume divjih Druzov, ga ti krvoločni pagani močno občudujejo govoreči med seboj: »To je res srčen mladenič, škoda, da je krščanski pes, prav res.«

Ko pridejo v knežjo hišo, jim kneginja da nekaj okrepčave. Potem jim odkaze sama nekatere sobe za stanovanje rekoč:

»Ljubi prijatelji in rešitelji mojega otroka, zdaj morate nekaj dni ostati pri meni, dokler Druzi ne odidejo. Potem vas pri bodem dala varno zapeljati v vašo domovino.«

A Druzi še dolgo niso odšli. Zelo je pa bolelo udovo in njene otroke, ko so videli iz knežje hiše, kako so divji Druzi požgali nad sto krščanskih hiš in neusmiljeno morili po ulicah Maronite. Mnogo majhnih krščanskih otrok so celo pometali v ogenj, kjer so umrli strašne smrti. Tudi kneginji so presedale take grozovitosti. Zato reče udovi:

»Jaz globoko občalujem strašno osodo kristjanov.«

»Kneginja,« odgovori udova, »teh kristjanov ni treba toliko pomilovati, ker gredo po kratkem trpljenju in smrtnem boju v nebeško veselje. Občalujem pa morilce, ker bodo po smrti goreli v večnem ognju, ako se ne spokorijo.«

Po teh besedah krščanske žene je Druzinja postala zelo resna, kajti njen mož in njen brat sta tudi bila med morilci. Naslednje dni je prišla pogosto h krščanski udovi, ki ji je morala razlagati krščanske verske resnice. Božje resnice naše sv. vere so jo zelo ganile in nekega dne reče:

»Vaša vera je zelo lepa in tolažljiva. Pa jaz se bojim postati kristjanka, kajti moj mož bi me gotovo zapodil ali še celo umoril.«

Na to pokaže vdova na Alijo in pravi: »Glejte, kneginja, ta mladenič je bil poprej mohamedan. A spoznal je lepoto in resnico krščanske vere in je zapustil očeta in dom ter je postal kristjan.« Začudeno pogleda kneginja mladega Alijo in vpraša:

»Vi ste poprej bili Turek? Povejte mi odkritosrčno, kaj vas je osrčilo in nagibalo, da ste vse zapustili ter se podali v smrtno nevarnost?« »Draga kneginja,« odgovori Ali skromno, »Jezus Kristus, Sin Božji in Odrašenik vseh ljudi je rekel: Kdor koli bode mene spoznal pred ljudmi, njega bodem tudi jaz spoznal pred nebeškim očetom; kdor pa mene zataji pred ljudmi, ga bodem tudi jaz zatajil pred svojim očetom, ki je v nebesih. Te besede Kristusove so mi dale moč, da sem sledil svojemu prepričanju in postal kristjan. In jaz bodem goreče prosil Boga, da tudi Vam da to moč in milost.«

Kneginja pa je žalostno zmajala z glavo in ni več govorila o krščanski veri. Čez nekaj dni, ko v Deir el Kamaru ni bilo možno več nobenega kristjana umoriti, zapuste tudi Druzi razrušeno mesto. In kneginja vpraša zdaj udovo:

»V katero mesto vas naj dam zdaj ko je mirneje, poslati?«

»Dobra gospa,« odgovori udova, mi se nočemo več vrniti na svoj dom, kajti naša hiša je razdejana in vse naše premoženje poropano. Spravi nas v mestece Aleksandret ob morju, kjer je mnogo kristjanov in kjer bodemo varni.«

Kneginja ji izpolni prošnjo. Udovo in njena otroka, pa tudi Alijo obdari bogato z obleko, denarjem in drugimi rečmi ter jim da za vodnika zanesljivega Druza izmed svojih služabnikov. Pri slovesu še objame krščansko udovo in Judito, Maronu in Aliju pa dá roko rekoč:

»Molite za mene, za mojega otroka in mojega moža, da ne pridemo v večni plamen peklenški.«

Udova in otroci ji to obljubijo in se prisrčno zahvalijo za varstvo in darove ter odrinejo po skrivnih potih v Aleksandreto, kamor pridejo čez nekaj dni. V mestecu si najmejo majhno hišico ob morju, od koder so imeli krasen razgled na široko morje in

temno obleko in majhen, črn klobuk. Zadnja poročila pravijo natančneje, da je rojen v Borgo San Donnino v provinciji Parma, in sicer leta 1873.

Cesar.

Odkar je cesar zvedel grozno dejstvo, se ni zapustil Schönbrunna blizu Dunaja, kjer ima svojo grajščino. Takoj je izrazil željo, da bi kmalu prišli njegovi otroci k njemu. Nadvojvodinja Marija Valerija, njegova najmlajša hči, je bila prva pri njem. Ganljiv je bil prizor, ko sta se zagledala cesar in nadvojvodinja. Oče in hči sta si hitela nasproti, se v solzah objela ter jokala več minut. . . . Tisoč in tisoč src prosi te dni Boga, da bi dal našemu cesarju dovolj moči, da more prenesti tudi ta veliki udarec. In svetli cesar ga že zares prenaša z občudovanja vredno udanostjo. Cesar izvršuje vse redne posle in sprejema vse brzojavke, ki mu dohajajo iz celega sveta. In kdo ga krepi v teh nesrečnih dneh? Cesar sam je rekel: »Zaupanje na Boga me ni zapustilo«.

Sožalje.

Žalostna vest o cesaričini smrti se je že v soboto zvečer razširila na vse kraje. Vsakega je pretresla grozna novica. Uboga cesarica, celo brez krivde, celo nedolžna je morala umreti! In ubogi cesar! Povsod v Avstriji se je že začela slaviti petdesetletnica njegovega blagonosnega vladanja, in sedaj je naenkrat ta strašen dogodek naredil konec vsem šumnim veseljem, umoril je v naših srcih vsako veselje ter jih napolnil z žalostjo. Avstrijski narodi žalujejo s svojim vladarjem. Mesta, trgi, občine, društva vse izraža na pristojnih mestih globoko sožalje. In tudi iz drugih držav prihajajo neprestano izrazi sočutja in žalosti. Ko so sv. Oče zvedeli pretresljivo novico, pali so na kolena ter začeli vroče moliti. Potem so lastnoročno napisali sožalno pismo našemu cesarju ter je dali brzojaviti. Cesar se jim je iskreno zahvalil ter jih prosil molitve za svojo umorjeno ženo, zase in svojo rodbino.

Žalost v naši škofiji.

Mil. knez in škof so izdali te dni naslednje pismo do svojih škofljanov: Grozno hudobno dejanje je pripravilo našega ljubljenskega cesarja, najvišjo cesarsko rodovino in celo cesarstvo v največjo žalost. Njenega cesarskega in kraljevega apostolskega Veličanstva, naše dobrotljive cesarice in ljube deželne matere Elizabete ni več med živimi. Umrla je po zlobni morilčevi roki. Jaz kot višji pastir lavantinske škofije, prečastiti stolni

na snežene hribe libanonske. Judita in njena mati ste si služile svoj kruh s šivanjem in vezenjem. Maron in Ali sta si pa kupila osla ter sta nosila pitno vodo iz bližnjih hribov v mesto. Tako so živeli vsi mirno in zadovoljno. Spominjali so se mnogokrat prestanih nevarnosti in trpljenja, a pozabili tudi niso dobre kneginje, ki jim je rešila življenje. — Molili so za njo in njenega otroka, da bi se jih Bog usmilil in jih rešil večne smrti.

Tako so živeli nekaj let v molitvi in delu, ne da bi se zgodilo kaj posebnega, dokler Bog ni poslal Maronu in Juditi nove žalosti. Zboli jima namreč draga mati in postaja v kljub vsem zdravilom vedno slabejša. Zdravniki ji niso vedeli pomagati. Zato ji priskrbijo dobri, pridni in krščanski otroci dušnega zdravnika, katoliškega duhovnika. Ko pobožna udoma prejme božjega Zveličarja, se popolnoma uda v božjo voljo. Blagoslovi se Marona in Judito ter jih navdušeno opominja in prosi, naj zvesta ostaneta sv. veri do smrti, ker potem se bodo v kratkem zopet videli v nebesih, kjer bodo združeni na veke. Nato mirno zaspi v Gospodu. Maron in Judita sta se sicer jokala na grobu dobre matere, pa ozrla sta se proti nebesom in se pomirila ter obljubila, da bodeta izpolnovala opomin svoje umirajoče, nepozabljive matere.

kapitelj, vsa častita duhovščina in vsi lavantinski škofljani izražamo tukaj javno svojo najglobljejšo žalost o prebriski zgubi, ki nas je tako nepričakovano zadela. Zraven se pa spominjamo Njegovega cesarskega in kraljevega apostolskega Veličanstva, našega bridko skušanega deželne očeta, in smo vsi presunjeni po sočutju z Njegovim užaljenim očetovskim srcem. To svoje udano sočutje in sožalje smo po visokem c. kr. namestniškem predsedništvu v Gradcu sporočili najvišjemu prestolu. Očeta usmiljenja prosimo, naj našega premilostljivega cesarja v teh žalostnih dnevih podpira, naj Njegovo Veličanstvo v tej najbridkejši žalosti krepi in tolaži.

To težko obiskovanje in skušnjo, katero je Gospod najvišji cesarski rodovini poslal, bode vez naše ljubezni, našega spoštovanja in naše udanosti nasproti vladajoči dinastiji še le močnejše utrdila in tesneje sklenila. Za dušni blagor umrle preblage vladarice in dobrotljive matere vseh ubožcev in zapuščenih, katere spomin ostane blagoslovljen, se bodo dne 23. septembra tega leta v vseh župnijskih cerkvah mrtvaške maše služile, h katerim se slavni uradi uljudno vabijo. Ravno ta kvaterni petek se naj tudi opravlja mrtvaško zvonjenje pri vseh cerkvah med 11. in 12. uro dopoldne. V stolni in mestni župnijski cerkvi sv. Janeza Krstnika v Mariboru bodem sam prihodnji petek dne 16. sept. slovesno pontifikalne zadušnice z libero za dušni pokoj rajne cesarice opravil, k čemur so se slavni uradi spodobno povabili. Omenjenega dne se naj tudi mrtvaško zvonjenje v stolni cerkvi in po vseh drugih cerkvah mariborskih med 11. in 12. uro dopoldne vrši. Vsemogočni in vsedobri Bog naj plemenito vladarico v večno rajsko kraljestvo sprejme, in jo naj poplača za vsa njena dobra dela krščanskega usmiljenja z vencem večnega življenja.

Pri svojem opravičenem žalovanju za voljo smrti naše bogaboječe cesarice in milosrčne deželne matere se hočemo namreč tolažiti z obljubo, ki povzdiga naš duh in naše srce, z besedami božjega Zveličarja: »Jaz sem vstajenje in življenje. Kdor v mene veruje, bo živel, četudi umerje. In kdorkoli živi in v mene veruje, ne bo umrl vekomaj.« Tolažiti se hočemo z opominom sv. apostola Pavla: »Nočemo pa, bratje, da bi vi ne vedeli o spečih, da ne žalujete, kakor tisti, ki nimajo upanja. Zakaj če verujemo, da je Jezus umrl in vstal, tedaj bode Bog tudi tiste, ki so zaspali v Jezusu, z njim vred gor pripeljal«.

Na mrtvaškem odru.

Zdravniki so rano cesarice natančneje preiskali. Rana je jako majhna. Morilec je moral zamahnuti z bodalom z velikansko močjo. Četrto rebro je strto, srce in pljuča prebodjena.

Truplo visoke gospe se je mazililo ter položilo na mrtvaški oder v sobi hotela Beaurivage. Poglejmo sobo.

Soba je črno prevlečena. Le v zaglavju cesaričinem je vtikan bel križ. Truplo je postlano na belih cvetljicah. Obleka je preprosta, iz bele žide. Nobene dragocenosti ni videti, ki bi kazala na visoko pokolenje mrliča. Stas cesaričin je nežen in brhek. Roke so sklenjene na prsih ter drže priprosto razpelo s podobo Križanega. Na vsaki strani odra stoji po pet svečnikov. Ob vznožju sta dva klečalnika in kropilnik z blagoslovljeno vodo.

Na Dunaj.

Trupla nesrečne vladarice seveda ne bodo pustili na Švicarskem ampak prepeljali jo bodo na Dunaj. Že v nedeljo zvečer se je odpeljal poseben dvorni pogrebni voz v Genevo. V vozu se je peljala tudi krsta za umrlo cesarico. Narejena je iz lesa, zunaj je prevlečena s črnim suknom. Na pokrovu je križ, narejen iz čistega zlata. Tudi ob robej je krsta pozlačena. Ta krsta pride še potem v drugo kovinsko rakev in obedve se bodeta potem zabili.

V torek popoldne se je truplo visoke gospe prvokrat blagoslovilo. Na izrecno željo cesarjevo se je izvršilo blagosloavljenje brez vojaških sijajnosti. Po blagosloavljenju se je truplo v pogrebem vozu odpeljalo iz Geneve na Dunaj. Na Dunaj pride danes v četrtek ob 10 po noči, odkoder se bo z vso navadno slovesnostjo prepeljalo v cesarsko palačo.

Ljubemu vladarju in vsem njegovim zvestim podanikom bo ob tej priliki novič krvavelo srce, ko bo truplo blage cesarice se pripeljalo v mesto, kjer bi bila lahko še preživela marsikatero veselo uro, ako bi ji zločinska roka s peklensko hudobnostjo ne pretrgala prerano niti življenja.

V soboto ob 4 uri popoldne bo pogreb. Govori se, da bodeta tudi nemški cesar in italijanski kralj prišla k pogrebu.

Dopisi.

Podčetrtek. (Ljudski shod.) To bil vam je krasen dan. »Katoliško-politično društvo za kozjanski okraj, zapiši si ga z zlatimi črkami v svoj zapisnik! Samo nisi nikoli kaj takega pričakovalo v Podčetrtku. Odkritosrčno izpovedamo, da smo se nekako boječe odločili zborovati tamkaj; kajti Podčetrtek je znan kot nemškutarska trdnjava in tesno nam je bilo pri srcu, ko smo prestopili mejo podčetrške župnije. Toda, glej, kakšno iznenadenje v veliki vasi Imeno! Glej tu slovenske zastave, glej tam slavoloke? Velja to nam? Da, vse je priredil vrli narodnjak g. Pečar, trgovec v Imenem, na čast katoliško-političnemu društvu.

Prišedši v trg, čarobno ležeč ob vznožju velikanske, na gori zidane grajščine, gromeli so nam naproti topiči, pozdravljale nas vihrajoče slovenske trobojnice. Hiša in velikanski vrt g. N. Staroveški bila sta odeta s cvetjem in zelenjem, zastavami in napisi. Na vrtu je bilo že pred določeno uro vse živo, vse napolnjeno. Samih kmetov je bilo gotovo nad 300, okoli 200 pa je bilo narodne gospe iz Podčetrka (le iz treh hiš ni bilo nikogar), Olimjega, Buč, Pilstanja, Kozjega, Podsrede, Polja in Št. Petra ter precejšnje število bratov Hrvatov, Zreč na toliko množico zavednega ljudstva, spomnil se besed pesnikovih: »Tu narod biva še krepak, — Tu narod biva poštenjak, — Ki svet ga še okužil ni, — Ki čas ga omehkužil ni!« — Kot prvi govornik je nastopil naš dični načelnik g. Tomažič izročivši ogromni množici prijazen pozdrav in prisrčno zahvalo. Žal, da se je morala opustiti druga točka dnevnega reda: predavanje o vinarstvu in sadjarstvu; kajti deželna kmetijska družba nam je šele dva dni poprej odgovorila na našo prošnjo, da je potovalni učitelj gosp. J. Belé zadržan. Čudno! 14 dni poprej smo pa prosili deželni odbor, naj nam pošlje g. M. Jelovška in so nam zopet odgovorili, da je zadržan! S tem večjim zanimanjem smo sledili g. M. Tomažiču, ki nam je v navdušenih, prepričevalnih besedah obrazložil naš politični položaj, kateri je vseskozi tužen za nas ter obupljiv.

Za načelnikom je nastopil učeni gospod drd. J. Hohnjec iz Št. Petra. Mirno ter razločno je povzdignil svoj glas ter navduševal dovzetna srca za »vero, dom, cesarja.« To je bilo geslo, pravi, našega velikega škofa Ant. M. Slomška, to je bilo geslo Bleiweisa, očeta Slovencev in drugih vrlih Slovencev. To staro slovensko geslo bodi tudi naše geslo, v njem bodi izražen naš narodni program.

»Vse za vero, dom, cesarja,« to geslo zapišimo na svojo narodno zastavo in krepko dvignimo slovensko zastavo in »narod naš bo zmir ostal!«

Kakor da nas je zazibal izvrstni govornik v sladke sanje, vzdramili smo se, ko je nehal govoriti ter dali duška svoji zadovoljnosti z gromovitim živijo, zahvaljujoč se mu za prekrasno narodno geslo.